РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «ГЕЛЬВЕТИКА»

ISSN (PRINT): 2786-8559
ISSN (ONLINE): 2786-8567

VIA ECONOMICA

Випуск 3, 2023

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

УДК 33(051)

Головний редактор: Дейнега Інна Олександрівна, д.е.н., професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Заступник головного редактора: Пелех Оксана Богданівна, д.е.н., професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Члени редакційної колегії:
Бочко Олена Юріївна, д.е.н., професор, Національний університет «Львівська політехніка»
Глинський Назар Юрійович, к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»
Гринів Тетяна Теодозіївна, к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»
Гринкевич Світлана Степанівна, д.е.н., професор, Національний університет «Львівська політехніка»
Дейнега Олександр Вікторович, д.е.н., професор, Рівненський державний гуманітарний університет
Косар Наталія Степанівна, к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»
Крайчук Сергій Олександрович, к.т.н., доцент, Рівненський державний гуманітарний університет
Кратт Олег Адольфович, д.е.н., професор, Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого
Кузьмак Олег Іванович, д.е.н., професор, професор кафедри маркетингу, Луцький національний технічний університет
Кузьмак Олена Миколаївна, д.е.н., професор, Луцький національний технічний університет
Мальчик Мар'яна Василівна, д.е.н., професор, Національний університет водного господарства та природокористування
Мельник Леонід Васильович, д.е.н., професор, Національний університет водного господарства та природокористування
Осадча Ольга Олексіївна, д.е.н., професор, Національний університет водного господарства та природокористування
Партин Галина Остапівна, к.е.н., професор, Національний університет «Львівська політехніка»
Полінкевич Оксана Миколаївна, д.е.н., професор, Луцький національний технічний університет
Поліщук Олена Юріївна, к.е.н., Рівненський державний гуманітарний університет
Попко Олена Володимирівна, д.е.н., доцент, Національний університет водного господарства та природокористування
Савченко Ольга Ростиславівна, к.е.н., доцент, Рівненський державний гуманітарний університет
Тринчук Віктор Вікторович, к.е.н., доцент, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
Хома Ірина Борисівна, професор, Національний університет «Львівська політехніка»
Юськів Богдан Миколайович, д.пол.н., к.е.н., професор, Рівненський державний гуманітарний університет
Jacek Piotr Binda, Asc Prof. eng., Rector, Bielsko-Biała School of Finance and Law (Poland)
Aleksander Sapiński, Department of Law and Social Science, Institute of Management and Information Technology in Bielsko-Biała (Poland)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 25316-15256Р, видане Міністерством юстиції України 07.11.2022 р.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (категорія «Б»)
Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.10.2023 року № 1309 (додаток 4)

Спеціальності:
051 – Економіка;
071 – Облік і оподаткування;
072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок;
073 – Менеджмент; 075 – Маркетинг;
076 – Підприємництво та торгівля

Затверджено до друку та поширення через мережу інтернет відповідно до рішення Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол від 05.12.2023 р. № 12)

Відповідно до Закону про авторські права, при використанні наукових ідей та матеріалів цього випуску посилання на авторів і видання є обов'язковим. Передрук і переклади дозволяються лише зі згоди автора та редакції.

Матеріали друкуються мовою оригіналу. Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє точку зору авторів публікацій.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023
© Видавничий дім «Гельветика», 2023

ЗМІСТ

Андрухович Д. Р.
СИСТЕМА КОНТРОЛЮ І МОНІТОРИНГУ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ 7

Бірюк Д. О.
ТРЕНДИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ СКЛАДОВИХ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ 15

Большая О. В., Іщенко І. С.
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРОЄКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ 21

Бондар М. І., Цятковська О. В.
ОБЛІК НЕФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 27

Гнедіна К. В., Нагорний П. В.
ПОДАТКОВИЙ КОМПЛАЄНС В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТА: СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ 34

Канцур І. Г., Меліневський А. П., Супруненко С. А.
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕСОМ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ 42

Кобеля-Звір М. Я., Вовчак О. Д.
ГРАНТИ ПРОГРАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ «ERASMUS+» ДЛЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ 48

Коваленко В. В., Черняга Л. П.
ДОСЛІДЖЕННЯ ЯПОНСЬКОЇ СИСТЕМИ ЯКОСТІ KAIZEN ЯК ЧАСТИНИ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ, НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «ІСУЗУ-АТАМАН УКРАЇНА» 55

Лисяна В. О.
СТРАТЕГІЯ DIGITAL-FIRST, СЕРВІС ЗА ЗАМОВЧУВАННЯМ 63

Літорович О. В., Жишко Р. Р., Процак К. В., Дубовий О. Ю.
РОЛЬ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ 69

Марченко В. М., Петрівський Я. Б., Власенко А. С.
СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА 75

Паламарчук О. С.
ІННОВАЦІЇ ТА СТАРТАПИ ЯК СТИМУЛЯТОРИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 83

Токмакова І. В., Девезенко С. В.
ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ 88

Чеверда С. С.
МОДЕЛЮВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСУ «ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ СПІВРОБІТНИКІВ ПРОЄКТНОГО ОФІСУ АУТСОРСИНГОВОЇ КОМПАНІЇ» В НОТАЦІЇ BPMN 94

Шевченко Д. В.
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ 103

Шишковський С. В.
ТИПОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....**108**

Юськів Б. М., Пляшко О. С., Хомич С. В.
ЗАРОДЖЕННЯ «АНАЛІЗУ ДАНИХ» ЯК НАУКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....**114**

Якубовська Н. В.
ЦИФРОВІ КОМУНІКАЦІЇ В ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ РИНКІВ.....**120**

Буторіна В. Б., Ящишина І. В.
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАНДАРТИЗАЦІЇ: ПОСИЛЕННЯ
РИНКОВОГО НАГЛЯДУ І ТОВАРОЗНАВЧОГО ОЦІНЮВАННЯ.....**126**

Yuliia Klius, Denys Fomenko
INNOVATIVE COMPONENT OF ECONOMIC SUSTAINABILITY
OF REGIONAL ENTERPRISES.....**133**

Власюк К. В.
СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ СФЕРИ ПОСЛУГ.....**138**

Решетняк Я. В.
ФОРМАЛІЗАЦІЯ ТА ТИПОЛОГІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ШАХРАЙСТВ
В КОНТЕКСТІ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ.....**145**

CONTENTS

Dana Andrukhovych
SYSTEM OF CONTROL AND MONITORING
OF STATE AID TO BUSINESS ENTITIES.....7

Dmytro Biryuk
TRENDS OF DIGITALIZATION
OF CERTAIN COMPONENTS OF THE FINANCIAL SYSTEM.....15

Oksana Bolshaia, Inna Ishchenko
INNOVATIVE DEVELOPMENT OF PROJECT MANAGEMENT
IN UKRAINE.....21

Mykola Bondar, Olena Tsiatkovska
ACCOUNTING OF NON-FINANCIAL ASSETS OF STATE INSTITUTIONS
UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE.....27

Kateryna Hnedina, Pavlo Nahornyi
TAX COMPLIANCE IN THE CORPORATE TAX MANAGEMENT SYSTEM:
THE ESSENCE AND ROLE IN ENSURING
THE ECONOMIC SECURITY OF THE BUSINESS ENTITY.....34

Inna Kantsur, Andrii Melinevskyi, Svitlana Suprunenko
DIGITAL TRANSFORMATION IN BUSINESS MANAGEMENT
IN THE CONDITIONS OF MODERN CHALLENGES.....43

Mariana Kobelia-Zvir, Olha Vovchak
EUROPEAN COMMISSION "ERASMUS+" PROGRAM GRANTS
FOR THE EDUCATION INDUSTRY.....48

Viktoriia Kovalenko, Liudmyla Chernyaha
RESEARCH ON THE JAPANESE QUALITY MANAGEMENT SYSTEM KAIZEN
AS PART OF THE MARKETING STRATEGY,
USING THE EXAMPLE OF ISUZU-ATAMAN UKRAINE.....55

Valeriia Lysiana
DIGITAL-FIRST STRATEGY, DEFAULT SERVICE.....63

Oleksandr Litorovych, Roman Zhyshko, Kateryna Protsak, Oleh Dubovyi
THE ROLE OF DIGITAL COMPETENCES IN THE PERSONNEL
MANAGEMENT PROCESS OF ENTERPRISES.....70

Valentyna Marchenko, Yaroslav Petrivskyi, Anna Vlasenko
CURRENT TRANSFORMATIONS OF THE PROCESSES
OF MANAGEMENT OF THE FINANCIAL RESOURCES
OF THE ENTERPRISE.....76

Oksana Palamarchuk
INNOVATIONS AND STARTUPS AS STIMULATORS
OF THE DEVELOPMENT OF THE CREATIVE ECONOMY OF UKRAINE.....83

Iryna Tokmakova, Svitlana Devezenko
ECONOMIC SECURITY OF BUSINESS SUBJECTS
IN THE CONDITIONS OF WAR.....88

Serhii Cheverda
MODELING OF THE BUSINESS PROCESS
"ASSESSMENT OF EFFICIENCY OF EMPLOYEES OF THE PROJECT OFFICE
OF THE OUTSOURCING COMPANY" IN BPMN NOTATION.....94

Dmytro Shevchenko
IMPROVING THE SYSTEM OF STATE REGULATION
OF HUMAN CAPITAL IN UKRAINE.....103

Serhii Shyshkovskyi
TYPOLOGY OF ENTERPRISE DEVELOPMENT.....**108**

Bohdan Yuskiv, Olha Pliashko, Sergii Khomych
THE EMERGENCE OF "DATA ANALYSIS"
AS A SCIENTIFIC DISCIPLINE.....**114**

Nataliia Yakubovska
DIGITAL COMMUNICATIONS
IN THE DIGITALIZATION OF MARKETS.....**120**

Veronika Butorina, Iryna Yashchyshyna
LEGAL REGULATION OF STANDARDIZATION: STRENGTHENING
OF MARKET SUPERVISION AND COMMODITY EVALUATION.....**126**

Yuliia Klius, Denys Fomenko
INNOVATIVE COMPONENT OF ECONOMIC SUSTAINABILITY
OF REGIONAL ENTERPRISES.....**133**

Karyna Vlasiuk
STRATEGIC DIRECTIONS OF FORMATION AND DEVELOPMENT
OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MANAGEMENT MECHANISM
OF SERVICE SECTOR ENTERPRISES **138**

Yaroslav Reshetniak
FORMALIZATION AND TYPOLOGIZATION OF FINANCIAL FRAUD
IN THE CONTEXT OF MILITARY CONFLICT.....**145**

DOI 10.32782/2786-8559/2023-3-6
УДК 338.1;330.52

Канцур Інна Григорівна
кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту та публічного управління,
Державний податковий університет,
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-3642-1670

Меліневський Андрій Петрович
аспірант,
Міжрегіональна Академія управління персоналом
ORCID: https://orcid.org/0009-0003-0057-7491

Супруненко Світлана Анатоліївна
кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту та публічного управління,
Державний податковий університет,
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-4585-3440

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕСОМ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

У статті досліджено роль цифрової трансформації як інструмента управління розвитком бізнесу в умовах сучасних викликів й надання характеристик її процесних, технологічних, соціальних елементів. Обґрунтовано, що особливістю процесів цифрової трансформації є застосування значної кількості нових технологій. Досліджено сутність поняття «цифрова трансформація», в результаті аналізу визначень науковців щодо поняття, виокремлено основні характеристики, де цифрова трансформація розуміється як унікальний інструмент цифрової революції, як процес переходу на новий рівень ведення бізнесу зі зміною моделей функціонування, управління і бізнес-процесів та як процес змін у стратегії компанії. Виокремлено переваги цифрової трансформації протягом функціонування бізнесу у контексті управління. Серед них: зниження вартості бізнесу; зменшення витрат; збільшення ефективності та продуктивності прийняття управлінських рішень; покращення клієнтського досвіду; гнучкість та прискорення бізнес-процесів; можливість застосування новітніх інструментів й формування інформаційних баз даних. Обґрунтовано напрямки застосування цифрових трансформацій бізнесу і послідовність процесу впровадження нововведень у бізнес-процеси компанії. Виділено прогресивні цифрові технології цифровізації. Серед них інформаційно-комунікаційні технології, що об'єднують програмно-технічні засоби, процеси та методи, які використовуються під час збору, зберігання, підготовки, аналізу й поширення інформації: технологія Блокчейн, яка дозволяє захистити суб'єкти обміну інформацією й забезпечити конфіденційність і достовірність одержуваної інформації; цифровізація інфраструктури для ефективного управління персоналом; методи управління проєктами на основі інформаційних технологій. Новизна дослідження полягає у доповненні теоретичних аспектів під час вивчення цифрової трансформації в управлінні бізнесом, а саме: визначено переваги цифрової трансформації під час управління в умовах сучасних викликів; виокремлено виклики, які генерує процес цифрової трансформації та запропоновано заходи щодо їх подолання.

Ключові слова: *цифровізація, цифрова трансформація, управління, бізнес, цифрові технології.*

Inna Kantsur
State Tax University
Andrii Melinevskyi
Interregional Academy of Personnel Management
Svitlana Suprunenko
State Tax University

DIGITAL TRANSFORMATION IN BUSINESS MANAGEMENT IN THE CONDITIONS OF MODERN CHALLENGES

The article examines the role of digital transformation as a tool for managing business development in the conditions of modern challenges and provides characteristics of its process, technological, and social elements. It is substantiated that a feature of digital transformation processes is the use of a significant number of new technologies. The essence of the concept of "digital transformation" was studied, as a result of the analysis of the definitions of scientists regarding the concept, the main characteristics were singled out, where digital transformation is understood as a unique tool of the digital revolution, as a process of transition to a new level of doing business with a change in models of functioning, management and business processes and how the process of changes in the company's strategy. The advantages of digital transformation during business operation in the context of management are highlighted. Among them: a decrease in the cost of business; cost reduction; increasing the efficiency and productivity of management decision-making; improving the customer experience; flexibility and acceleration of business processes; the possibility of using the latest tools and forming information databases. The directions of application of digital business transformations and the sequence of the process of introducing innovations into the company's business processes are substantiated. Progressive digital technologies of digitization are highlighted. Among them are information and communication technologies that combine software and technical means, processes and methods used during the collection, storage, preparation, analysis and distribution of information: Blockchain technology, which allows you to protect the subjects of information exchange and ensure confidentiality and reliability of received information; digitization of the infrastructure for effective personnel management; project management methods based on information technologies. The novelty of the research consists in the addition of theoretical aspects during the study of digital transformation in business management, namely: the advantages of digital transformation during management in the conditions of modern challenges are determined; the challenges generated by the digital transformation process are highlighted and measures to overcome them are proposed.

Keywords: *digitalization, digital transformation, management, business, digital technologies.*

Вступ. Застосування цифрових технологій сприяє розвитку економіки, появі нових моделей економічних відносин й виникненню змін у сфері управління компаніями та організації їх діяльності. Цифрові трансформації є одним із головних чинників сучасних економічних і технологічних змін у світі, створення нових типів ринків, соціумів, бізнесу. Основою поширення цифрової трансформації є цифровізація – процес який пов'язаний із розробкою, застосуванням, удосконаленням інформаційно-комунікаційних технологій, що позитивно впливає на розвиток суспільства та формує нові механізми управління у різних галузях. Значних змін у результаті впровадження цифровізації набули медицина, фінансовий сектор, освіта, сфера державних послуг, ритейл, транспортна галузь, тощо.

Сучасне VUCA-середовище (volatility – нестабільність, uncertainty – невизначеність, complexity – складність, ambiguity – неоднозначність) у поєднанні з процесами цифрової трансформації економіки та суспільства веде до фундаментальних змін менеджменту. Під впливом цифрових технологій формується нова парадигма науки менеджменту. Суттєвий вплив на формування нової парадигми менеджменту надають технологічні зрушення у сфері управління, оскільки, наприклад, штучний інтелект та нові технології (віртуальні помічники, чат-боти), зможуть виконувати більше половини функцій менеджера. У перспективі, автоматизація рутинних функцій звільнить час керівників на вирішення стратегічних проблем, зміст яких також зазнає змін [1].

Отже, під час стратегічного планування впровадження цифрових трансформацій у бізнес в умовах сучасних викликів, виявлення проблемних питань та визначення кроків реалізації успішних перетворень є актуальним завданням, що потребує дослідження.

Матеріали та методи. Дослідженням цієї тематики займалось багато вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків різних сфер діяльності. Так, значну кількість публікацій присвячено питанням впливу цифровізації на розвиток економіки та суспільства. За цим напрямком можна виділити публікації Бречко О. [3], Лазебник Л. Л., Вой-

тенко В. [8], Рінкевич Н. [12] та інші. Дослідженням цифровізації у менеджменті підприємств приділяли увагу Аппело Ю. [14], Портер М. [11], Шульжик Ю., Грицко Р., Пеканець С. [5], цифровізацію в умовах викликів досліджував Маркевич К. [6]. Але попри значну кількість наукових досліджень з цієї проблематики на сучасному етапі розвитку економіки, коли підсилено розвиваються цифрові технології цифрова трансформація торкається всіх галузей і суб'єктів господарювання і сприяє змінам в їх діяльності і взагалі в суспільстві, цей напрямок досліджень є досить актуальним. З метою отримання успіху у ведені бізнесу і удосконалення бізнес-процесів компанії повинні сприйняти сучасні інноваційні виклики, запроваджувати цифрові технології у діяльність на основі наукових досліджень і обґрунтуванні доцільності.

Мета статті полягає у дослідженні ролі цифрової трансформації як інструмента управління розвитком бізнесу в умовах сучасних викликів й наданні характеристик її процесних, технологічних, соціальних елементів.

Результати. Протягом останніх років цифрові технології застосовуються для вирішення різних завдань, вони стали частиною цивілізаційного процесу. Цифрова трансформація стала ефективним управлінським інструментом підвищення продуктивності бізнесу, на основі застосування якого з'являється можливість змінюватися та адаптуватися до сучасних бізнес-викликів.

Цифрова трансформація соціально-економічних відносин проявляється в усіх сферах життя через масове поширення та застосування новітніх цифрових технологій, сприяння їх доступності, розвиток навичок використання зацікавленими учасниками (набуття цифрових навичок) та появу нових цифрових платформ взаємодії. Слід зазначити, що процес цифрової трансформації характеризується зростаючою інтенсивністю за рахунок комбінаторного ефекту та ефекту взаємного прискорення розвитку внаслідок одночасної доступності великої кількості нових технологій [2].

Аналізуючи напрацювання науковців щодо досліджень цифрової трансформації та розкриття сутності поняття, слід зазначити, що її розуміють як важливий елемент управління розвитком бізнесу.

Науковці зазначають, що цифрова трансформація – це унікальний інструмент цифрової революції, за своєчасного і правильного використання якого підприємства зможуть відтворювати втрачені лідерські позиції в новій цифровій економіці [3, с. 16]. Як процес переходу на новий рівень ведення бізнесу, зі зміною моделей функціонування, управління і бізнес процесів, з використанням сучасних цифрових технологій, в усіх сферах діяльності розглядає цифрову трансформацію Воржаков Ю.та Хлебинська О. [4, с. 110]. На думку Бречко О., цифрова трансформація є не змінами в технології, а змінами у стратегії організації, що відображається в іншому способі мислення. Тому мова йде про зміни в управлінні, використання нових підходів, заохочення інновацій та впровадження нових бізнес-моделей, які включають оцифровку активів та більш широке використання технологій для покращення роботи працівників, запитів клієнтів, можливостей постачальників, партнерів та інших зацікавлених сторін [5].

Цифровізація бізнесу сприяє фундаментальному перетворенню бізнес-процесів, що, в свою чергу, сприяє впровадженню більш ефективних підходів до управління на основі збільшення способів комунікацій та формування нової корпоративної культури. Основу цифрової трансформації складають наступні елементи: технології, бізнес-процеси, інновації, цифрові компетенції персоналу, споживачів, партнерів.

Первагами цифрової трансформації на протязі функціонування бізнесу у контексті управління є:

– зниження вартості у поєднанні із наявними хмарними послугами, зниження капіталовкладень, необхідних для започаткування бізнесу;

– зменшення витрат, збільшення ефективності та продуктивності прийняття управлінських рішень [6];

– покращення клієнтського досвіду на основі інноваційних технологій та інструментів, що підтримують на високому рівні персоналізовану взаємодію із замовниками і клієнтами;

– ефективність, гнучкість та прискорення бізнес-процесів компаній;

– можливість застосування новітніх інструментів, що впливають на прийняття управлінських рішень за різними напрямками, таких як хмарні технології, інструменти стратегії Mobile First тощо.

– можливість формування інформаційних баз даних, тобто збирання, аналіз і зберігання великих обсягів інформації.

Технології цифрових трансформацій бізнесу використовують у наступних напрямках: покращення моделі розвитку бізнесу, що ґрунтується на цифровізації; впровадження нових цифрових послуг і товарів й переорієнтація вже існуючих; покращення і спрощення управління життєвим циклом продуктів із застосуванням діджиталізації бізнес-процесів та виробничих процесів; збір, обробка й зберігання даних; управління мережами поставок; здійснення ряду адміністративних функцій підприємства; застосування електронного документообороту, застосування роботів [7].

Впровадження цифрових нововведень у бізнес-процеси в компанії має відбуватися у наступній послідовності:

– збирання інформації про бізнес-процес, його моделювання, ідентифікацію;

– виявлення місць виникнення, оброблення та споживання інформації;

– моделювання інформаційних бізнес-процесів в їх межах;

– модифікація інформаційної системи з урахуванням цієї моделі;

– створення автоматизованої інформаційної системи (за допомогою апаратно-програмних засобів);

– контролінг бізнес-процесів (фіксація параметрів бізнес-процесів в інформаційній системі, постановка планів, створення звітності тощо) [8].

Під час управління ефективністю бізнес-процесів, відповідно до цілей цифровізації (діджиталізації) компанії або підприємства, мають обиратися технології, що підвищать рівень ефективності робочих процесів.

Елементом цифрових трансформацій управління компаніями й бізнес-процесами є впровадження ефективного інструменту покращення управління – інформаційно-комунікаційних технологій, адже інформація та управлінські рішення є засобами управління. Інформаційно-комунікаційні технології об'єднують програмно-технічні засоби, процеси та методи, що використовуються під час збору, зберігання, підготовки, аналізу й поширення інформації. Таке об'єднання доцільно застосовувати у різних сферах управління. Впровадження таких технологій забезпечує ефективне застосування інформаційних ресурсів як підтримки прийняття управлінських рішень, забезпечення конкурентоспроможності структурних підрозділів компанії.

Технологія блокчейн є передовим елементом цифрової трансформації. Блокчейн – це унікальна технологія, яка допомагає захистити суб'єкти інформаційного обміну від загрози витоку конфіденційної інформації та гарантувати достовірність отриманої інформації. Блокчейн поширюється на багато сфер людської діяльності, включаючи фінанси, захист інтелектуальної власності, документообіг, електронне голосування, захист критичної інфраструктури, азартні ігри та відеоігри. Технологія може використовуватися для зберігання даних про порушення правил дорожнього руху, кредити, шлюби, права власності та будь-якої іншої важливої інформації [9].

Досліджуючи процеси трансформації бізнесу та управління, І. Морє зазначає: «…що будь-яка технологічна революція веде до організаційної революції. Цифрова революція не буде успішною, поки компанії не сформують нову систему управління, в якій на зміну жорстким організаційним структурам прийдуть гнучкі та динамічні системи поведінки працівників, у яких менеджери виступають фасилітаторами, стимулюючи самостійність, ініціативність працівників у рамках заданого стратегічного контексту» [10; 11].

З метою управління та забезпечення комфортних умов роботи персоналу компаній і підприємств, все більше підприємців віддають перевагу цифровізації інфраструктури яка сприяє вирішенню таких завдань:

– пропозиції про продукти і послуги компанії, розміщенні на інтерактивних картах, та які враховують відгуки клієнтів, думки персоналу, тощо;

– оптимізація процесів офісного друку за спеціальними програмами на основі цифрових технологій на багатофункціональних пристроях та полегшення комунікацій щодо миттєвого машинного перекладу текстів;

– створення додатків ініціативними групами для побудови спеціальних маршрутів для людей з обмеженими можливостями.

Успішну цифрову трансформацію забезпечує ефективне управління, яке заохочує до змін та інновацій. Необхідно впроваджувати методи, процеси та інструменти в організації, які б забезпечували ефективне та гнучке управління проєктами, ризиками та змінами, оскільки наукові дослідження показують, що не достатньо практичного досвіду, особливо в середніх та малих організаціях, які також підлягають процесам цифрової трансформації [5]. Серед таких методів набули поширення методи управління проєктами у сфері інформаційних технологій PRINCE та PMBOK, адаптовані методології, які впроваджуються в компаніях для спрощення підходів проєктів, додатково проводити корегування відповідно тривалості, розміру ціни та інших характеристик проєкту. Також прикладом можуть бути Agile підходи, які дозволяють ітеграційну та поетапну реалізацію проєктів.

Досліджуючи цифрові трансформації, слід зазначити, що в найближчий час основними прогресивними цифровими технологіями (експоненційними технологіями) будуть: штучний інтелект, технологія блокчейн, роботи, дрони, інтелектуальна автоматизація процесів, великомасштабні дані та деякі спеціальні технології, які будуть важливими лише для певних галузей (наприклад, 3D-друк, віртуальна та доповнена реальність, Інтернет речей) [12; 13].

Цифрова трансформація, що привела в дію драйвери змін фундаментальних основ управління, не могла не торкнутися стратегічних питань управління бізнесом, стимулювавши дослідження у сфері осмислення нових трендів та розвитку відповідних інструментів стратегічного менеджменту [14]. Таким чином, дані стають новим типом ресурсів, що сприяють зміні джерел конкурентних переваг компаній, якими є цифрові технології.

Окрім позитивних моментів, які генерує процес цифровізації в сучасному середовищі в умовах його викликів, їй також притаманний ряд викликів, які не готові прийняти бізнес та суспільство. Так, при швидких темпах автоматизації і застосування роботів результатом є негативні зміни на ринку

праці, що характеризуються зростанням рівня безробіття та розриву у доходах населення. Недостатня лояльність компаній у застосуванні цифровізації та відсутність навичок до застосування цифрових технологій, збільшує цифровий «розрив». Також викликом є проблема безпеки й конфіденційності, розростання соціальної відчуженості і проблеми з контролюванням штучного інтелекту, зникнення етичних меж та культурного розвитку.

З метою подолання викликів, спричинених цифровою трансформацією та посилення сильних сторін на макро- й мікрорівнях, доцільно:

1) формувати цифрову сумісність між країнами на основі розробки глобальних правил, створення єдиного документу, враховуючи відмінності між країнами у економічній, політичній та культурній сферах, для визначення принципів та пріоритетів у поширені цифрових технологій;

2) підвищувати рівень цифрового розвитку й подолання цифрового розриву між розвиваючими та розвинутими країнами, між різними соціальними групами населення;

3) розробляти і впроваджувати надійні технології, що підвищуватимуть ефективність бізнесу й включати захист конфіденційності даних;

4) створити єдину платформу, яка має бути орієнтована на запобігання та вирішення проблем за негативних впливів цифрових технологій й подолання викликів у безпеці й конфіденційності;

5) покращити та розробити нові статистичні системи для постійного адекватного спостереження впровадження цифровізації та її результатів у динаміці із удосконаленням статистичного нагляду на мікрорівні;

6) формувати фонд із підтримки розвитку цифровізації та покращення освіти у мало розвинутих країнах, в яких обмежені інвестиційні ресурси для запобігання цифрового «розриву».

Висновки. Цифрові трансформації є ефективним інструментом управління бізнесом, які ґрунтуються на використанні інноваційних технологій, серед яких пріоритетними є: інформаційно-комунікаційні, технології блокчейн, цифровізація інфраструктури, впровадження системних методів управління проєктами, тощо. Компанії та підприємства, які відстежують нові тенденції у цифрових трансформаціях і впроваджують їх в діяльність, підвищують свою конкурентну позицію на ринку, їх бізнес більш адаптований до сучасних умов зовнішнього середовища. Цифровізація бізнес-процесів сприяє підвищенню ефективності діяльності компаній й стійкому їх функціонуванню на ринку у поточному періоді та розвитку у перспективі.

Література:

1. Цифрова адженда України 2020. URL: http://surl.li/hahu (дата звернення: 15.11.2023).
2. Alairys T., Little J., et al. The combinatorial effect of emerging technologies. Ernst & Young, 2020. 12 p.
3. Бречко О.В. Детермінанти цифрової трансформації національної економіки. *Вісник Тернопільського національного економічного університету.* 2020. Вип. 4. С. 7–24.
4. Воржакова Ю.П., Хлебинська О.І. Сутність цифрової трансформації з різних позицій підприємців та науковців. *Економіка та держава.* 2021. № 9. С. 107–111.
5. Шульжик Ю., Грицко Р., Пеканець С. Управління змінами в умовах Цифровізації. *Публічне урядування*. 2022. № 2 (30). С. 127–134. DOI: https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-2(30)-16
6. Маркевич К. Цифровізація: переваги та шляхи подолання викликів. URL: https://razumkov.org.ua/statti/tsyfrovizatsiia-perevagy-ta-shliakhy-pod (дата звернення: 15.11.2023).
7. Що таке цифровізація і навіщо вона потрібна? URL: https://www.xerox.com/uk-ua/services/insights/shcho-take-tsifrov-zats-ya-nav-shcho-vona-potr-bna (дата звернення: 15.11.2023).
8. Лазебник Л.Л., Войтенко В.О. Інформаційна інфраструктура в цифровізації бізнес-процесів підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* 2020. Вип. 42. С. 18–22. DOI: https://doi.org/10.32841/2413-2675/2020-42-3.
9. Цифровізація як нова реальність в Україні. URL: https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsyfrovizatsiya-yak-nova-realnist-ukrayiny/ (дата звернення: 15.11.2023).
10. Morieux Y. Companies are revolutionizing how people work. Now they need to transform how managers manage. 2018. URL: http://surlli/bwgwa (дата звернення: 15.11.2023).
11. Porter M., Happelmann J. Revolution in competition. Smart technologies are changing the competition. Harvard Business Review. 2019. P. 49–57.
12. Ринкевич Н.С. Організаційна культура підприємств: виклики, загрози та тенденції. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 3(57). С. 123–136.
13. Kane G. C., Palmer D., Phillips N. et al. Strategy, not technology, drives digital transformation. 2015. URL: https://www2deloitte.com/content/dam/Deloitte/fr/Documents/strategy/dup (дата звернення: 15.11.2023).
14. Аппело Ю. Менеджмент 3.0. Agile-менеджмент. Лідерство та управління командами». Харків : Вид-во «Ранок: Фабула», 2019, 432 с.

References:

1. Tsyfrova adzhenda Ukrainy [Digital agenda of Ukraine] (2020). Available at: http://surl.li/hahu (in Ukrainian)
2. Alairys T., Little J., et al. (2020) The combinatorial effect of emerging technologies, Ernst & Young. (in English)

3. Brechko O. V. (2020) Determinanty tsyfrovoi transformatsii natsionalnoi ekonomiky [Determinants of digital transformation of the national economy]. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, vol. 4, pp. 7–24. (in Ukrainian)
4. Vorzhakova Yu. P., Khlebynska O. I. (2021) Sutnist tsyfrovoyi transformatsiyi z riznykh pozytsiy pidpryyemtsiv ta naukovtsiv [The essence of digital transformation from different positions of entrepreneurs and scientists]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 9, pp. 107–111. (in Ukrainian)
5. Shulzhik Y., Hrytsko R., Pekanets S. (2022) Upravlinnya zminamy v umovakh tsyfrovizatsii [Change management in conditions of digitalization]. *Publichne uryaduvannya,* no. 2(30), pp. 127–134. Available at: http://journals.maup.com.ua/index.php/public-management/article (in Ukrainian)
6. Markevych K. Tsyfrovizatsiyaya: perevahy ta shlyakhy podolannya vyklykiv [Digitalization: advantages and ways to overcome challenges]. Available at: https://razumkov.org.ua/statti/tsyfrovizatsiia-perevagy-ta-shliakhy-pod (in Ukrainian)
7. Shcho take tsyfrovizatsiia i navishcho vona potribna? [What is digitalization and why is it needed?]. Available at: https://www.xerox.com/uk-ua/services/insights/shcho-take-tsifrov-zats-ya-nav-shcho-vona-potr-bna (in Ukrainian)
8. Lazebnyk L. L., Voitenko V. O. (2020) Informatsiyna infrastruktura v tsyfrovizatsiyi biznes-protsesiv pidpryiemstva [Information infrastructure in the digitalization of business processes of the enterprise]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, vol. 42, pp. 18–22. DOI: https://doi.org/10.32841/2413-2675/2020-42-3 (in Ukrainian)
9. Tsyfrovizatsiia iak nova realnist v Ukrayini [Digitalization as a new reality in Ukraine] (2018). Available at: https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsyfrovizatsiya-yak-nova-realnist-ukrayiny/ (in Ukrainian)
10. Morieux Y. (2018) Companies are revolutionizing how people work. Now they need to transform how managers manage. Available at: http://surl.li/bwgwa (in English)
11. Porter M., Happelmann J. (2019) Revolution in competition. Smart technologies are changing the competition. Harvard Business Review. (in English)
12. Rynkevych N. S. (2019) Orhanizatsiina kultura pidpryiemstv: vyklyky, zahrozy ta tendentsii [Organizational culture of enterprises: challenges, threats and trends]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, no. 3(57), pp. 123–136. (in Ukrainian)
13. Kane G. C., Palmer D., Phillips N. et al. (2015) Strategy, not technology, drives digital transformation. Available at: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/fr/Documents/strategy/dup_strategy-not-technology-drives-digital-transformation.pdf (in English)
14. Appelo Yu. (2019) *Menedzhment 3.0. Agile-menedzhment. Liderstvo ta upravlinnia komandamy* [Management 3.0. Agile management. Leadership and team management]. Kharkiv: "Ranok; Fabula". (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 24.11.2023 р.

Наукове видання

Via Economica

Випуск 3, 2023

Засновано у 2022 році

Засновники:
Рівненський державний гуманітарний університет;
Видавничий дім «Гельветика»

Періодичність видання: 6 разів на рік

Українською та англійською мовами

Коректура • В. О. Бабич
Комп'ютерна верстка • В. О. Удовиченко

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 14,65.
Підписано до друку 29.12.2023.
Зам. № 1223/820. Наклад 100 прим.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.